

בישול אחר בישול — במאכל יבש

יט. מאכל יבש שהתבשל כל צרכו אין בו איסור בישול אפילו נצטנן^{מב}, הואיל ואין בישול אחר בישול, ולכן מותר ליתן מאכל כזה על גבי קדרת מאכל או מיחם העומדים על האש, ואף שהמאכל עתיד להגיע לדרגת חום שהיד סולדת בו.

אף באופן שהמאכל עצמו נתבשל, מ"מ אם נתנו בו תבלין אחר הבישול יש איסור לחזור ולבשלו משום שהתבלין עדיין לא נתבשל. ולכן אין ליתן גרעיני חומס [המכונה ארבעס] לחימום על גבי המיחם, משום שהתבלין מתבשל מכח חום האש.

בישול אחר בישול — במאכל לח

כ. דבר לח [היינו דבר נוזלי] שהתבשל והצטנן יש להכחין בו בין שני מצבים:

- [א.] אם הצטנן לגמרי אסור לחממו שנית מחמת איסור בישול^{מד}.
 [ב.] אם לא הצטנן לגמרי, אף שהצטנן עד שאין היד סולדת בו, מותר לחממו שנית משום שבאופן זה נאמר הכלל שאין בישול אחר בישול אף בדבר לח^{מב}.
 דין זה שאמרנו שאם לא הצטנן לגמרי אין בו איסור בישול, הוא דוקא באופן שעדיין ראוי לאוכלו מחמת החום שנשאר בו, והיינו שאדם המעוניין במשקה חם שותה אותו בתורת חמין קצת, אבל אם הצטנן עד כדי כך שבני אדם אינם רואים אותו כחם אלא כפושט בעלמא, הרי זה כצונן גמור ואסור לחזור ולחממו לכל הדעות^{מה}, וראה הערה^{מו}.

מב. שו"ע סי' שי"ח ס"ד.

מג. שם, וסעיף ט"ו. ומבואר בפוסקים שם סט"ז שגם בשומן נוזלי נאמר האיסור הזה של בישול אחר בישול אם נצטנן, ואף שבשומן יש חילוק במציאות בין חי למבושל, שהשומן החי אינו ראוי לאכילה והשומן המבושל ראוי לאכילה, מ"מ גם החימום של השומן הנוזלי נחשב בישול.

מד. רמ"א שם סט"ו. ועיין בהקדמה לסעיפים אלו שהבאנו שלדעת השו"ע אין הדין כן, אלא כל שהצטנן עד שאין יד סולדת בו אסור לחזור ולחממו משום איסור בישול.

מה. עי' גר"ז סי' שי"ח ס"ט ופמ"ג בא"א סי' שי"ח ס"ק ל"ט ובשביתת השבת מלאכת מבשל בבא"ר ס"ק כ"ב ובשו"ת אג"מ אור"ח ח"ד סי' ע"ד דיני בישול אות ב'. ולשון החזו"א סל"ז סק"ג ד"ה וכתב "חמימותו ניכרת".

מו. עיין בשו"ת אבני נזק אור"ח סי' ק"צ אות ו' שכתב שכל מה שהתיר הרמ"א הוא רק באופן שהחום המועט שיש בתבשיל הוא חום שנשאר בו מהמצב בו היה רותח, אך

מה נחשב לדבר לח

כא. ישנן דרגות שונות של סמיכות במאכלים ובסוגים שונים של רוטב, ובפוסקים לא נתפרש גדר וקצבה מהו דבר לח שיש בו איסור בישול אחר בישול, ומהו דבר יבש שאין בו איסור, וראה הערה^מ.

דבר מאכל שרובו יבש ומיעוטו לח

כב. נחלקו הפוסקים בדין דבר מאכל שרובו יבש ומיעוטו לח כגון חתיכות בשר או חמין עם רוטב, האם דינו כדבר יבש ואין בו בישול אחר בישול, או שדין הרוטב כדין דבר לח^מ. ולמעשה מורים גדולי הוראה שאם יש

אם הצטנן לגמרי וחזר והוחם מעט אין היתר להרתיחו בשבת ואף אם בכניסת השבת כבר היה חם מעט. [ועיין כחזו"א סי' ל"ז ס"ק י"ג ד"ה הרוצה שכתב דהכל תלוי באם היה פעם אחת צונן בשבת, ומשמע דאם הוחם מעט בע"ש שרי להרתיחו בשבת, ואפשר שאין כוונתו בדוקא, וצ"ע].

ועיין בדברי רע"א בגליון השו"ע סי' רנ"ג שעסק בדין שומן שהתבשל והצטנן וכתב דאם השומן נצטנן בעודו לח ואח"כ נקרש אסור לבשלו בשבת משום שבשעה שנצטנן פקע ממנו שם בישול, דלח שנצטנן מבישולו אינו כמבושל, אך אם השומן נקרש קודם שהצטנן לגמרי מותר לבשלו שנית בשבת משום שבאופן זה לא פקעה ממנו מעולם תורת בישול, דבזמן שקרש היה זה בגדר מבושל, כיון שבדבר מוצק אין תורת בישול פוקעת אף בעודו צונן, ולאחר שהוחם מעט ונימוח ג"כ אין בו איסור בישול, דכבר הוא חם קצת, ובדבר חם קצת מיקל הרמ"א שדינו כמבושל. ולכאורה צ"ע דכיון שהחום של השומן הנחלי אינו שארית מחום הרתיחה שלו מסתבר שבכה"ג לא הקל הרמ"א. עיין ספר מאור השבת סי' ר' הערה י"ז דהגר"ש אלישיב שליט"א נקט לגבי קטשופ מז.

[רסק עגבניות] דהוי בגדר דבר יבש, וכן כ' הגר"ש^ז אוערבאך וצ"ל שם במכתבים בסוף הספר מכתב א' אות א'. ובשו"ת אג"מ אור"ח ח"ד סי' ע"ד דיני בישול אות ה' נסתפק בזה. [ואולי התייחסו לדרגות סמיכות שונות], וקשה ליתן קצבה בדבר. והנה לכאורה עיקר החילוק בין דבר לח [שיש בו בישול אחר בישול] לבין דבר יבש [שאינו בו בישול אחר בישול] הוא משום שבדבר לח יש חשיבות מרובה לחימום, ופעמים שאין רגילים לאוכלו כלל כשהוא צונן, ולכן החשיבו הפוסקים המחמירים את החימום כבישול, משא"כ בדבר יבש שבדרך כלל הוא ראוי לאכילה אף בהיותו צונן, ומעתה אפשר שלענין הנידון הנ"ל [של דרגת הסמיכות להקרא דבר יבש] יהא בזה חילוק בין מאכלים שונים, דיש מאכל שבסמיכות מועטת נחשב ראוי לאכילה אף בהיותו צונן ויש מאכל שצריך לזה סמיכות מרובה. [ומ"מ פשוט דמאכל נוזלי לגמרי יש בו בישול אחר בישול אף אם הוא ראוי לאכילה בהיותו צונן, ומאכל מוצק לגמרי אין בו בישול אחר בישול אף אם אינו ראוי לאכילה מחמת שהוא צונן].

מח. בספר מנחת כהן שער ב' פ"ב נוקט דהולכין בזה אחר הרוב [והביא ראיה מההיתר לחמם חתיכת בשר]. והובאו דבריו בספר דעת תורה. אמנם הא"ר סי' שי"ח סק"א הניח